

Slniečko 7

ROČNÍK 52

MAREC 1998

9,50 Sk

Založené v Matici slovenskej r. 1927

Vonku prší, leje ako z krhly, za oknom visí záclona zo sivej hmly. Je mi smutno a mám vymyslieť veselú hádanku pre vás, deti. Kedysi dávno som v jednej básničke čítala, že keď mi je smutno, mám zaliezť pod stôl, otvoriť čarovné dvierka a... a nič. Veru nič, lebo to bola básnička pre deti. A ja som už odvtedy poriadne vyrástla, nechce sa mi krčiť pod stolom a zabudla som snívať a vymýšľať si. A bez toho nie je veselo ani pod stolom. Takže si radšej pohodlne ľahnem na gauč a budem si čítať básničky.

**Kde má mačka búdu?
Tam, kde blcha dom,
žaba svoje hniezdo
a ryba svoj strom,
kde má myška klietku
a ulitu slon,
kde má jazvec maštal'
a brlôžtek kôň,
kde má pelech slimák,
myšiu dierku vlk...
Tam má mačka búdu,
to vie každý tík.**

Ejha, hneď mi je veselšie a akosi hravo. Aj vymýšľať sa mi už chce. Predstavujem si pána, čo tú básničku napísal. Vysoký, s čiernymi fúzmi, v čiernom plášti, s čiernym cylindrom na hlave. Fíha! Veď je to kúzelník. Chodí po ulici, pozerá sa na svet a pod cylindrom mu víria slová. Potom príde domov, vyzuje si čierne galoše, zavesí na vešiak čierny plášť, opatrne zloží cylinder, potrasie ním, povie abrakadabra a vysype na stôl... slová? Nie. Vysype na stôl hotovú básničku. A akú! Presne takú, aká má byť.

**Básnička o lastovičke
musí byť útla,
aby sa ľahučko
do hniezda šuchla.**

**Básnička o lastovičke
musí byť štíhla,
aby sa ľahučko
k oblohe zdvihla,
stratila sa natešene
ako malá
ihla
v sene.**

**(Básničku o lastovičke
môžeš čítať nadnesene –
nadnesie ťa nad mračná,
pretože je zázračná.)**

Ten básnik-kúzelník ma začína zaujímať. Kde sa vzal, odkiaľ prišiel? Kde to žijú ľudia, ktorí majú dobrej nálady plné priehrštia, že aj rozdávať majú z čoho?

**V Jakubove žijú ľudia,
čo sa veru málo nudia.
Ich koníčkom je beseda,
celé dni pri nej presedia.**

**Z čoho sú tí ľudia živí?
Na raňajky majú hihi
a na obed juchuchú,
tľapkajú sa po bruchu.**

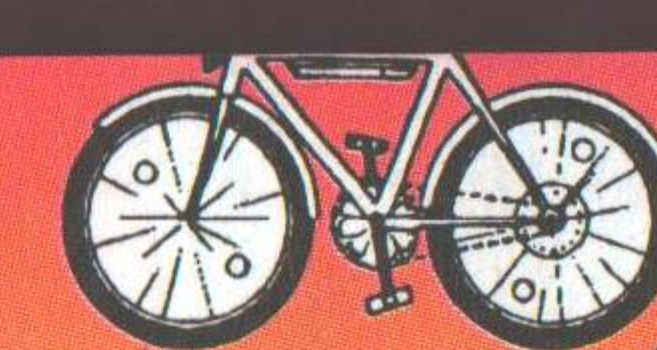
**Na večeru majú ach:
dve guľôčky, tri guľôčky,
rozsypaný hrach...**

Jakubovo, to ja poznám, veď to je na Záhorí. Tam sa piesok leje, oblaky sa na borovice vešajú a vetry na píšťalkách vyhrávajú. Aj vtipy o Záhorákoch sa rozprávajú a (iba vám to pošuškám) vraj si ich sami o sebe vymýšľajú.

**Ohromený búrkou pozorujem zblízka:
prečo sa Záhoráci usmievajú,
keď sa blýska?
Mrvia sa, strkajú, potia...
Myslia si, že ich fotia.**

Tuším sa už vyčasil a po smútku ani stopy. Vyliečili ho tie knižky, v ktorých som si listovala? Mám recept na zázračný liek proti núde a smútku? Je to tak, kamaráti moji, a ja vám ten recept posielam. Choďte s ním do knižnice, tam ho určite dobre prečítajú: Raketa so zlatým chvostom, Chichôtko, Kvakum hadakum, Adam v škole nesedel, Drevené železko, Modré z neba, Kráľ slova, Prvák, prvák, vystrč rožky. Dostanete liek, ktorý môžete užívať občas aj každý deň, ráno i večer, pred jedlom i po jedle, po kvapkách i vo väčších dávkach, ako chcete. A navyše, keď to urobíte, zistíte aj meno básnika-kúzelníka, čo ten liek namiešal, napíšte nám ho na adresu: Slniečko, P. O. BOX 307, 810 00 Bratislava. Piatim vyžrebovaným pošleme pekné knižky a všetci sa zaradíte medzi možných výhercov slniečkarského bicykla na konci školského roka.

KVETA SLOBODNÍKOVÁ

**To je krik za humnami!
Záhoráci s opicami
hrajú futbal, predstavte si!
Už sa držia za pačesy...
Sudca sa skryl v šáší.
Francek prišiel trochu neskôr:
– Kerí sú tí naši?**

Obor Matej

Za hradbami Najmenšieho mesta býval karpatský strigŔŔ s vnučkou – malou dievčičkou, učenou pani sovou a hrozným psom Vkolakom. Každé ráno zapriahol Vkolaka do saní, aby odviezol dievčičku do školy.

„Cestou sa nikde nezastavujte a zo školy rovno domov!“ prikazoval. „Dnes je Mateja, naisto príde ľady lámať!“

„Vau!“ súhlasne vyštekol Vkolak.

„Dobre, dedko,“ prikývla dievčička a sane sa rozbehli alejou.

StrigŔŔ im zakýval a vrátil sa do svojho príbytku, že si ešte trochu zdriemne. V komíne hvízdala Meluzína. Keď strigŔŔa uspala, vyletela na komín. Sadla si na okraj, hompáfala nohami, spokojne si pohvizdovala.

Zrazu prestala, pozorne sa zahľadela k orechovej aleji. S prenikavým krákaním odtiaľ odlietali splašené havrany. V aleji sa zjavil bosý obor zaodetý v zelenej rímskej tóge so žiarivou zlatou sponou.

„Hm... všade len samý sneh!“ zašomral hrubým hlasom, a kam dýchol, zostali po snehu len flaky.

Bol vyšší ako stromy v aleji. Stačil jeden krok a už sa ocitol nad chalupou, kde sa ku komínu túlila vystrašená Meluzína.

„A ty čo tu ešte robíš?“ zahučal obor.

„Severný vietor, poď sem rýchlo!“ hvízdla Meluzína na prstoch.

Priletel Severný vietor, ale obor len raz dýchol, hneď sa zmenil na malý vetrík. „Skrý sa u strigŔŔa na povale!“ stihol ešte zakričať Meluzíne a zmizol.

„Fuk!“ a už bola Meluzína v komíne.

„Hahaha,“ dobrácky sa zarehotal obor. Vzápätí zo strechy zmizol sneh a z rímsy sa poodlamovali ľadové cencúle. Popadali na zem a s rinčaním sa porozbýjali. StrigŔŔ sa na kanape trochu pomechiril, otočil sa na druhý bok a spal ďalej. Obor sa porozhliadal. Zbadal rybník a očividne sa potešil.

Urobil dva obrie kroky a už bol pri ňom.

„Ó, aký krásny ľad!“ obdivne zahučal.

Vtom sa z prieruby vynoril karpatský otužilec. Zbadal obra skloneného nad rybníkom a radšej sa hneď ponoril. Dlho však nevydržal s dychom, nuž sa opäť vynoril. Obor si ho prekvapene obzeral.

„Kto si, hrozný obor?“ trasľavým hlasom sa opýtal vyľakavý otužilec.

„Ty nevieš, kto som? Volám sa Matej. Kde nájdem ľady, tam ich polámem. Keď ich nenájdem, tak ich narobím! A ty si kto, človečik?“

„Som statočný otužilec, neubližuj mi!“

Obor sa vystrel a začudovane pokrútil hlavou.

„Prečo trčíš v prierube, keď sa trasiješ?“

Otužilec si priložil dlane k ústam a zavolať do výšky, aby ho obor počul:

školský rok

Ilustruje
OEGA BAJUSOVÁ

„Netrasiem sa od zimy, ale od strachu!“

Obor ho však nepočul, lebo mu okolo uší preletela gágajúca letka divých husí. Pomädľil si dlane a znovu sa sklonil nad rybník.

„Polámem ľady a hneď ti bude teplejšie!“

„Nié, nié!“ kričal otužilec. „Počkaj, kým vyjdem na breh!“

Teraz ho už obor počul.

„Vylez, ale rýchlo, človečik! Som Matej, musím lámať ľady.“

Otužilec sa rýchlo vyšvihol z prieruby a utekal k najbližšej vrbe.

Obor sa zohol, vopchal do prieruby obrovskú ruku, vytrhol kus ľadu, rozlomil ho na kolene a rozdrvil v prstoch. Vytrhol ďalší kus, tresol ním o ľad, odrazil veľkú kryhu. Zachveli sa aj vrby na brehu, spoza jednej vystrčil nos vyľakavý otužilec. V ľade už bola veľká trhlina. Obor do nej stúpil bosou nohou, voda mu siahala sotva po koleno. Vybral kryhu, polámal ju, rozdrvil. Postúpil po ľade, poodvaľoval

ďalšie kryhy a polámal. Nakoniec pozrážal pätou zvyšky ľadového panciera pozdĺž brehu. Rybník bol voľný, len na hladine plávali kusy ľadu. Obor vystúpil z rybníka. Spokojne si oprášil ruky o zelené rúcho, dýchol, kusy ľadu sa zmenšili. Dýchol ešte raz a do tretice, po ľade nezostalo ani pamiatky.

„Kde si, človečik?“ zvedavo sa poobzeral.

„Tu som,“ nesmelo sa vytiahol otužilec spoza vrby.

Obor mu pohrozil:

„Nie že vlezieš do rybníka! Kúpať sa smie iba v lete!“

Hravo prekročil vršky a zmizol v dialke. V lese po ňom zostali obrovské stupaje, v ktorých sa objavilo množstvo snežienok.

Dievčička sa vrátila zo školy, zobudila strigŔŔa.

„Vstávaj, dedko, sneh sa topí!“

StrigŔŔ skočil do sedemmílových čižiem, vybehol na priedomie.

„Hovoril som ti, že Matej

príde ľady lámať!“ Schytil dievčičku a ponáhľal sa s ňou k rybníku. Obor bol však už ďaleko. Našli tam len otužilca.

„Matej polámal ľady,“ ukazoval vŕkol seba. „Jar prichádza! Už prileteli divé husi.“

„Priletia aj lastovičky?“ opýtala sa dievčička.

„Ako inak?“ usmial sa na ňu strigŔŔ.

Z vody sa vynoril hovoriaci kapor, urobil pozdravný premet. Vynoril sa celkom pri brehu a otvoril papuľu do O.

„Óóó, či sa mi len dobre spalo! Zobudil ma hrozný lomoz.“

„Matej lámal ľady...“ prikyvoval strigŔŔ.

„Prichádza jar?“ vyvalil kapor veľké oči.

„Tak veru, jar!“ veselo mu zakýval strigŔŔ, vzal za ruku dievčičku a viedol ju v obrovských stupajach až do lesa.

„Pozri, dedko, snežienky!“ zvyškla dievčička a natrhala kytičku.

Domov sa vrátili až večer. Boli veľmi unavení. Dievčička sa pobrala rovno do postielky.

Vtom sa z pece ozval rachot. Vyhrabala sa z nej vyľakaná začiernená Meluzína. Kašľala, oprášovala sa, prskala ako mačka, jemne kýchala.

„Hapčí! Hapčí!“

„Než sa uložíš na letný spánok, zahvízdaj dievčičke uspávanku,“ poprosil ju strigŔŔ.

Pani Meluzína súhlasne prikývla. Jej posledná uspávanka bola zo všetkých najkrajšia. Dievčička ju nepočula až do konca, v polovici sladko zaspala.

VLADIMÍR FERKO

Čižmičky z kordovánu

Vari sto ráz ich v pesničkách ospievali ľudoví pesničkári. A dobre vedeli prečo. Kordován bol mäkký, čižmár šil čižmičky vždy na mieru. Na nohách sedeli ako uliate. Veľmi ľahučko sa v nich chodievalo, dobre sa v nich tancovalo, keď hudci spustili svoje rezké muziky.

Kožená kapsa z Liptova

Furman s kónským postrojom

**Anička, maličká,
pod' si ku mne hopkať,
kúpim ti čižmičky,
ej, čo ti budú klopať.**

V čase môjho detstva už bolo po sláve kordovánok, jedny, spolu zodrané, sa ešte považovali v drevárni. Babka a mama nosievali na

každý deň krpce, iba v nedeľu topánky už vyrobené v továrni. Keď som trochu podrástol, zišli sa aj staré kordovánky, iba sáry som skrátil, zvyšná koža mi poslúžila na gumi-pušku. A práve pri tejto priamej robote s kožou som začal rozmýšľať, kde sa tá koža vzala, kto ju vyrobil?

Vtedy som sa po prvý raz dopyčul o garbiarstve, o remeselníkoch, ktorí vyrábajú kože.

Aj toto remeslo patrí medzi tie, ktoré vznikli v hlbokom dávnoweku. Spracovanie koží poznali starí Egypťania už pred štyrmi tisícročiami. Už vedeli, že príroda ponúka zo zvierat kože, ale aj „matérie“, ktoré spôsobia ten malý zázrak – koža nielenže nezhnije, ale uchová si aj mäkkosť. A aké sú to „matérie“? Soľ, smreková, brezová, jelšová kôra, kôra granátových jabloní, dubienky, rôzne korene a bobule. Koža sa najprv očistí od zvyškov mäsa, tukov, potom sa dlhý čas máča v roztokoch zo spomínaných „matérií“.

Staroveký spôsob výroby koží sa bez väčšej zmeny udržal takmer do konca osemnásteho storočia. Na území Slovenska sa kože po dlhé stáročia spracúvali tak ako ľan či konope – po domácky. Od desiateho storočia sa ich spracovanie začalo oddeľovať od poľnohospodárstva. To je zároveň čas vzniku „kožených“ remesiel:

ševcovstvo
kordovaníctvo
irchárstvo

Samostatné remeslo garbiarstvo sa vyvíjalo najmä v stredovekých mestách. Najstarší garbiarsky cech bol v Prešove (1503). Významným garbiarskym strediskom v 17. a 18. storočí bola Bratislava, v prvej polovici devätnásteho storočia Rajec, Brezová pod Bradlom, Kremnica, Brezno, Liptovský Mikuláš.

Výrobky garbiarskeho remesla sa zo Slovenska rozvážali po celom vtedajšom Uhorsku, časť aj do susedných štátov.

Rozvoj priemyselnej výroby koží (usní) priniesol na začiatku 20. storočia postupný zánik garbiarskeho remesla. Kože na topánky,

tašky, na tisíc užitočných vecí však nezmizli, ibaže ich začali vyrábať vo veľkom, priemyselne. Mnohé vynálezy a dômyselné stroje túto ťažkú a zápachajúcu prácu veľmi uľahčili. Z remeselníckych dielní vznikali kožiarske továrne v Liptovskom Mikuláši, Kremnici, Rožňave, Brezovej pod Bradlom, Bratislave, Bošanoch i Nových Zámkoch.

Viete, že...

...kožušiny sú konzervované kože s jemnou trvanlivou srstou? Spracúvajú sa len zimné kože líšiek, kún, tchorov, noriek, atď., lebo letná srst vypadáva.

...kože vodných zvierat (vydra, ondatra, bobor) majú kvalitnú srst aj v lete? Obchodný názov kožušín z ondatry je – bizam.

...lov vydier, ktoré majú veľmi kvalitnú kožušinu, takmer spôsobil ich zánik? Dnes sa stavy vydier vďaka ochrancom prírody trochu zvýšili, žijú aj na Liptovskej Mare.

...kordován je čierna jemná koža na líci „zjazvená“? Kordovaníci ju vyrábali z kože teliat, oviec a kôz.

...medzi najcennejšie kožušinové zvieratá patrí sobol', strieborné a platínové líšky, norok a hlodavec činčila?

...perzián je čierna kožušina z troj- až osemenného jahňata karakulskej ovce?

...astrachán (podľa mesta Astrachán) je stiebristosivastá kožušina z novorodeného jahniatka kirgizskej ovce?

...proti výrobe a noseniu kožušín mohutnie na celom svete protestné hnutie ochrancov prírody? V studených severských končinách však človek bez kožušín nevyžije. Vyrábajú si ich ako pred stáročiami – po domácky.

POVEST TREŇČIANSKEJ STUDNI

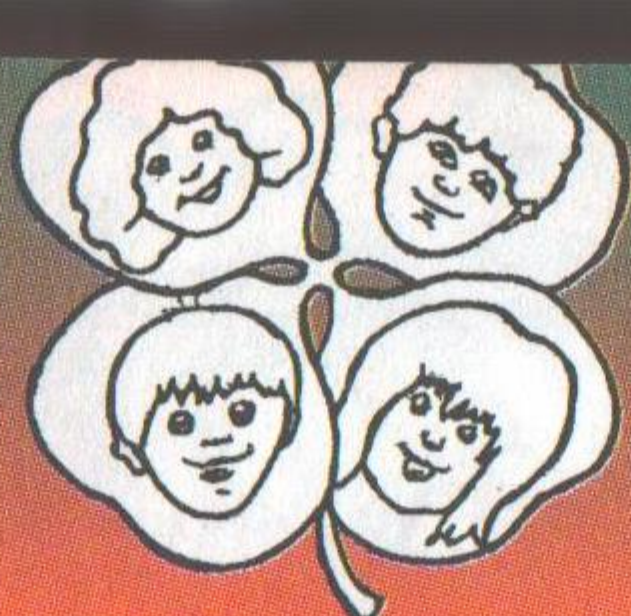
Nebojácny bol pán Trenčianskeho hradu. Kým ostatní veľmoži sa tureckým jatagánom zďaleka vyhýbali, on sa vrhal z jednej bitky do druhej. Jedného dňa priviedol na Trenčiansky hrad tureckú zajatkyňu, krásnu Fatimu.

Omar potom vysadil Fatimu na koňa a pobral sa do svojej vlasti. Nám zanechal povesť o láske, ktorá aj tvrdú skalu dokáže premeniť na vodu.

Napísal MILAN HUDEC

Ako je to?

▲ Dostali sme niekoľko listov, v ktorých sa pýtate, odkiaľ čerpajú rastliny silu, keď dokážu prerásť aj cez asfalt. A to nielen stromy a kríky, ale aj krehké rastlinky.

Rastlina nasáva koreňom zo zeme vodu a v nej rozpustené výživné látky. Voda sa dostane do každej bunky a premieša sa s jej šťavami. Bunkové steny sú pomerne pevné, tekutiny je veľa, a tak vo vnútri nastáva tlak. Tlak je v každej bunke, v celej rastline, aj v rastovom vrchole, ktorý sa tlačí hore. Rastlinám teda dodávajú silu výživné látky, ktoré nasávajú zo zeme koreňom. Dôležité je však aj slnko. Rastlinka cíti, že slnko je život a hoci pomaly, ale vytrvalo ide za svojim cieľom.

*Jar nám je otec i mat,
kto neseje, nebude žat!*

Dolu vodou, Morena

▲ Jar to nemá ľahké. Pani zima sa nerada vzdáva svojej vlády. Snežienky a fialky len kde tu na slnkom prehriatych fliáčikoch opatrne vykukujú spod snehovej periny. Aj vtáky, ktoré priletia z teplých krajín, si ešte užijú veľa zimy a hladu. Voľakedy si ľudia na pomoc zobrali Morenu – figurínu oblečenú do ženských šiat. Niekde na Smrtnú inde na Kvetnú nedeľu ju vyniesli na koniec dediny a bez šiat hodili do potoka. S Morenou zahodili zimu a choroby. Aj od vás, deti, sme dostali veľa pekných Morien a Marmurien. Potešilo nás, že poznáte tento starý pekný zvyk. V niektorých oblastiach chodievali mládenci s dedkom (ďadkom), figurínu oblečenou do mužských šiat. Podobne ako Morenu, aj ďadka niesli dedinou za veselého spevu: „Nosíme my ďadka, čo po poli lapká...“ Nakoniec ho vyzliekli a slamu, ktorou bola postava vypchatá, hodili pod dobytok.

Poznal Lomidrevo lomikameň?

▲ S Lomidrevom a Miesiželezom sa môžete stretnúť iba v rozprávke. Ale lomikameň môžeme stretnúť aj u nás. Väčšina druhov rastie na vápencom podklade vo vysokých horách, v štrbinách skál, na skalnatých múroch. Hovoria im aj drviči skál. Korienkami vnikajú do skaly a pomaličky, potichučky sa v nej zabývajú. Všetky druhy majú mäsité listy, znak, že vedia dobre hospodáriť s vodou. Niektoré sú u nás ohrozené.

Možno poznáte lomikameň vždyzelený. Je to sivozelená rastlina s ružicami prízemných listov. Kvitne od mája do júla a často ju pestujú v skalke. Je to chladnomilná rastlina, ktorej predkovia si pamätajú ľadovú dobu. V Grónsku rastie lomikameň s plazivými vankúšikmi červených kvetov. Je to najsevernejšie kvitnúca rastlina na svete.

Bubo volá uhu

▲ Keď sa koncom zimy ozýva v noci z lesa „uhu-uhu-uhu!“, niektorí ľudia sa dušujú, že počujú strašidlá. V skutočnosti je to svadobná pieseň, ktorou sa ohlasujú sovy-výry veľké. Ešte aj vedci mu dali strašidelné latinské meno Bubo bubo. O tomto čase už výrice sedia na hniezde a zohrievajú vajíčka. Najväčšia sova s veľkými žltoranžovými očami a ušami z peria si so stavaním hniezda starosti nerobí. Vajcia znáša na holú zem, do jamky alebo na skalný výstupok, kam môžu nazrieť okrem vtákov len horolezci. Čítala som o páriku výrov, ktorý hniezdil v kameňolome, kde v bezprostrednej blízkosti pracovali parné stroje a odstreľovali kamene. Hluk výrom neprekážal. Vedeli, že je to bezpečné miesto a hniezdili tu každý rok. Ktovie, koľko vajíčok znesú výrice tohto roku. Keď bude veľa hlodavcov, ale aj žiab, vajíčok bude päť. Keď bude potravy pre mláďatká menej, tak možno iba jedno. Ako to sovy dopredu vedia? Možno práve preto sa o nich hovorí, že sú múdre. Sú to vzácne vtáky. Sú chránené, pretože zahubia veľa škodlivých hlodavcov.

Jedličky

▲ V jednom lese vyrástla malá jedlička. Stála hneď vedľa mamičky. Ale mamička jedľa v lese dlho nevydržala. Bola stará, museli ju odpáliť. Malá jedlička bola smutná. Mamička jej hovorievala: „Aj keď strom vyrúbu, život ide ďalej. Tak si to zariadila príroda. Raz aj ty skončíš svoj život v lese a prídeš za mnou. Potom budeme opäť spolu.“ Po rokoch, keď sa z jedličky stala veľká jedľa, vyrástli z jej semienok malé jedličky. Rástli neďaleko, a tak mama jedľa mohla tento príbeh rozprávať zase svojim deťom.

O jedličkách nám napísala Veronika Urbánková z Trenčína. Pekné príbehy nám napísali aj jej spolužiaci, ktorí radi čítajú Deti v zelenom. Tešíme sa na nové listy.

Pinky Bum a telefónna búdka

To raz počul Pinky Bum zvonenie. Crrrrn-crrrn... V ľavom uchu. Ale nielen tam – aj v pravom uchu mu to zvonilo. Crrrn-crrrn. Tak povediac stereo. V dvoch ušiach mi zvoní, premýšľal Pinky Bum. Čo to znamená?

Poobzeral sa okolo seba a vtedy uvidel telefónnu búdku s telefónnym automatom, ktorý vyzváňal: crrrn...

Aj keď Pinky Bum ešte nikdy nepočul, že by telefónny automat vyzváňal sám od seba, vošiel do búdky a zodvihol slúchadlo.

„Halóóó!“ povedal hlbokým hlasom, ktorý používal vždy pri telefonovaní.

„Aké haló!“ ozvalo sa zo slúchadla. „Vy nevieťte pravidlá správneho telefonovania? Pri zdvihnutí slúchadla povieme Prosím, tu je číslo to a to. Počkáme, kým sa volajúci predstaví, a potom sa aj my predstavíme. Také ľahké – a ne-môžeme to nikoho naučiť.“

„Prosím,“ dodatočne povedal Pinky Bum. „Tu je náhodný chodec Pinky Bum, číslo topánok šesť a pol, číslo košeľe 38, číslo obľúbenej električky 5...“

„Tu je telefónny automat,“ povedal hlas v slúchadle. „Ale môžete ma volať Telefonzo alebo dôvernejšie – Fonzo...“

„Prečo by som vás mal volať?“ začudoval sa Pinky Bum. „Vy ste zavolali mňa.“

„Som na konci,“ povedal nápadne ticho hlas v slúchadle.

„Ja viem,“ povedal Pinky Bum. „Na druhom konci drôtu, ako sa nespisovne, ale s obľubou hovorí.“

„Som na konci síl,“ vzdychol si Telefonzo. „Mám časté poruchy. Nikdy nevydržím byť v normálnej prevádzke viac ako týždeň.“

„To môžem potvrdiť,“ zvolal radostne Pinky Bum, potom sa však zháčil: „Ja viem, okrem ka-dejakého iného terorizmu šarapatí vo svete aj telefónny terorizmus. Telefónni vandali

a búdkoví grázli ničia telefónne automaty, ako keby sa dohovorili.“

„Dohovorili sa,“ stíšeným hlasom povedal dôverne Fonzo. „Len čo zbadajú, že je niekde telefónny automat, ktorý funguje, vniknú na to územie a zneškodnia ho.“

„Fakt?“ neveril vlastným ušiam Pinky Bum. „Tak je to teda?“

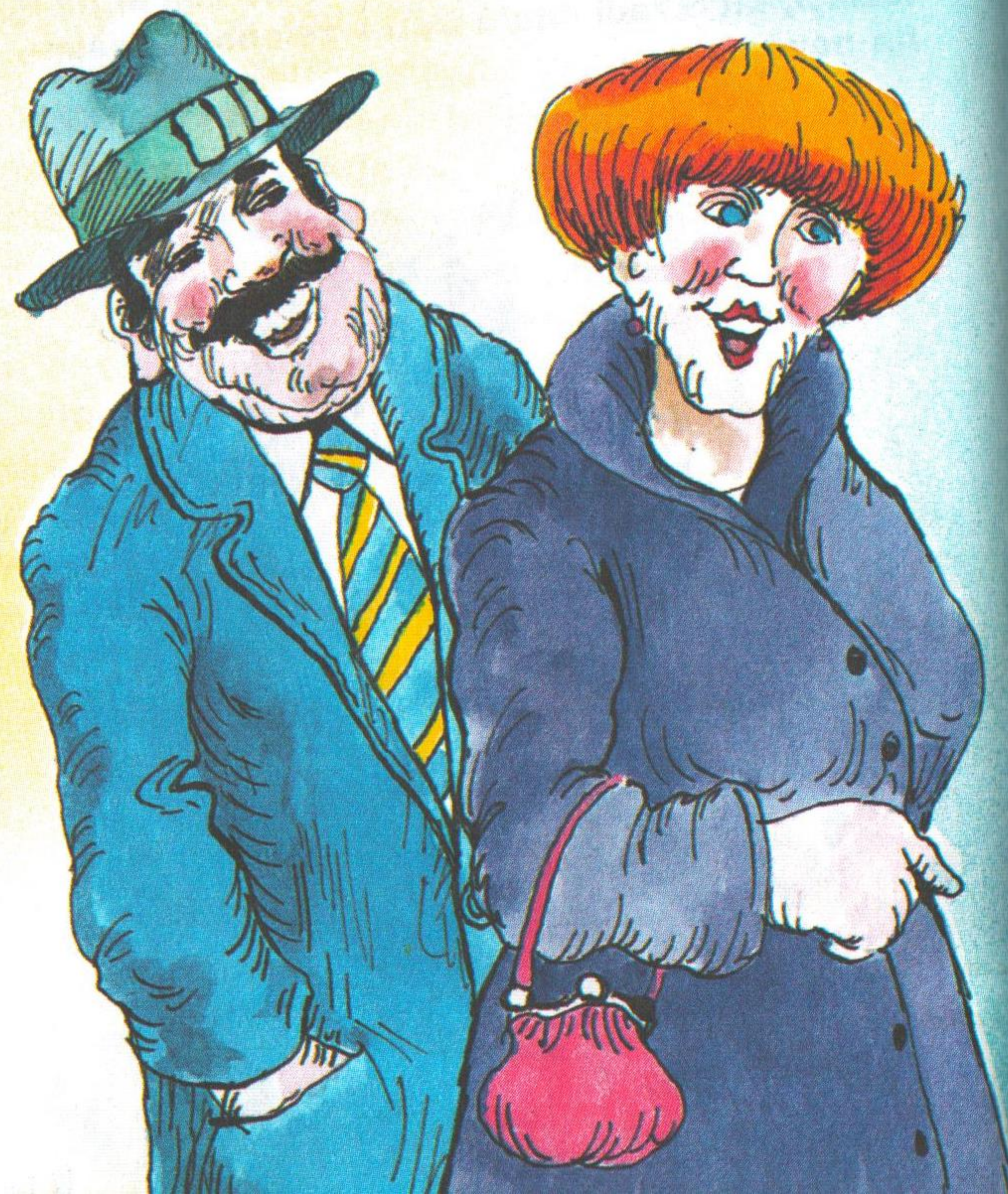
„Ale to ešte nie je všetko!“ telefónny automat sa nedal zastaviť. „Telesné zdravie sa dá napraviť, horšie je to s mojou dušou.“

„Aj tá je poškodená?“ ľútostivo sa spýtal Pinky Bum.

„Trpím najmä duševne,“ zhlboka vzdychol Fonzo. „Viete, koľko ľudských trápení a problémov, starostí a výčitiek, sťažností a nadávok každú hodinu prejde mojimi kanálkami? Celé tony!“

TELEFONZO

TELIVO MRDÚS FRÁK MRDÚS MŪKA

Pinky Bum mlčal. Čo už povedať telefónnemu automatu, ktorý je na pokraji zrútenia?

„Koľko nadávok sa denne premelié cez moje membrány. Pane, ja ovládam všetky írečité i ne-írečité nadávky,“ ožil Fonzo.

A bez varovania spustil na Pinkyho Buma:

„Ty odkundes, tlčibabka, žgrľo, vozgrivec, otrhátor, rašmák, borsuk, bibas, chňapák, sadlakurka, sprostina, špalek, telivo, trulant, ko-trbáň, čuridlo, kakan, frfák, nechuta, rozdrapenec, chriapák, koridoň, kostrák, pšochevár, škrapuň!“

Stalo sa to tak nečakane, že Pinky Bum si musel odtiahnuť slúchadlo od ucha. Nadávky zo slúchadla doliehali až na ulicu. Okoloidúci sa zastavovali pri telefónnej búdke a chápavo sa na

Nehádzte dnu poškodené mince, nepoužívajte ostré klince (a kadečo inšie).

To už veru nie je žiadna sranda, keď sa v meste zjaví taký vandal, (ba priam, celá banda).

Keď tu niekto taký šarapatí a odtrhá zo šnúr aparáty,

rozbíja sklo, vylamuje dvere, telefónne búdky plačú v šere.

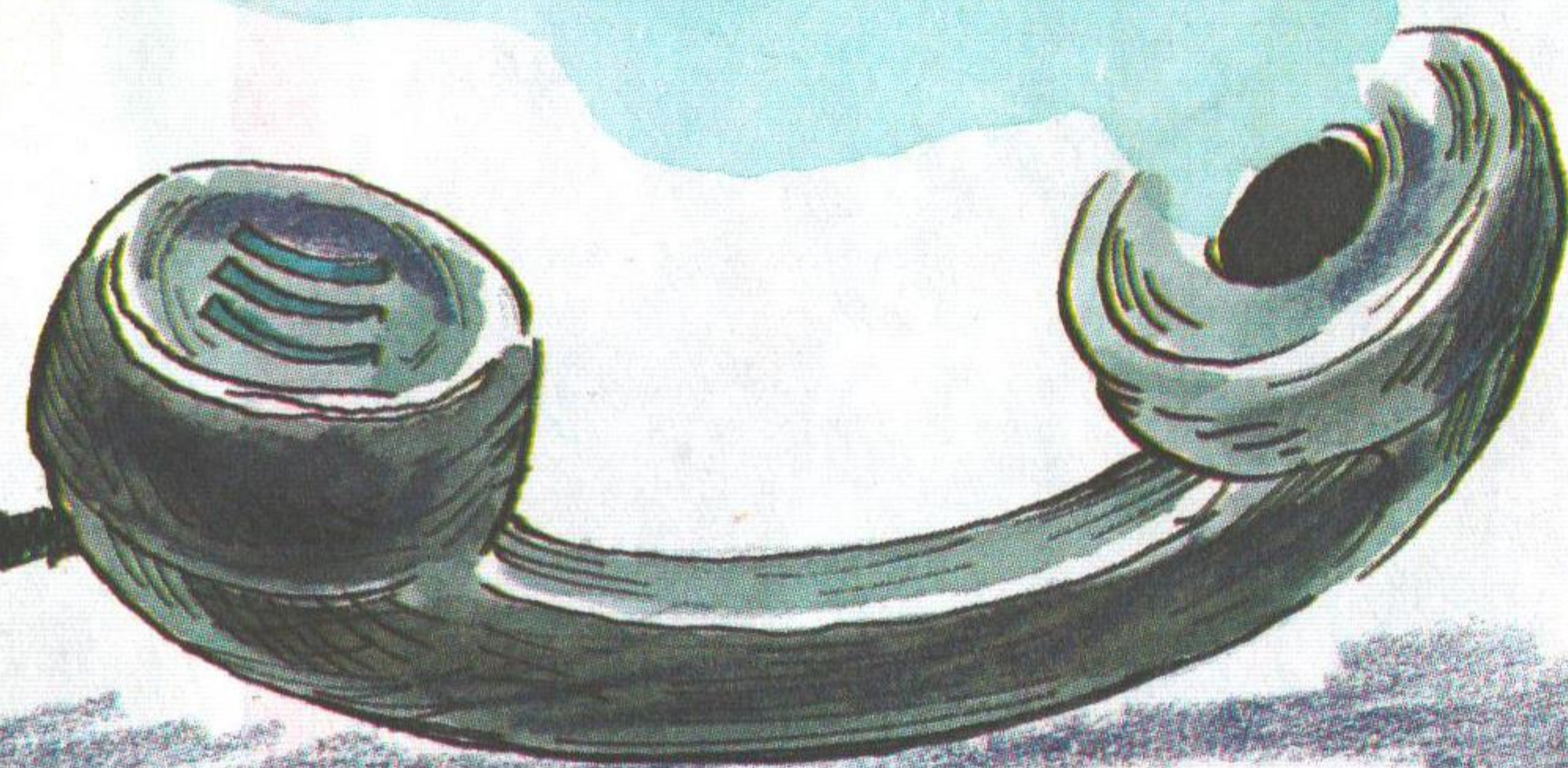
A keď vrznú zlomenými dvermi, aj mne behá po chrbte mráz, ver mi!

Tak neničte, fudia, automaty! Týmto končím hovor, moji zlatí!

Ak budete chcieť zavolať Pinkymu Bumovi, nech sa páči. Jeho číslo poznáte: číslo topánok 6 a pol, číslo košele 38, číslo električky 5...

Ničitelia telefónnych búdok, nešírte viac beznádej a smútok.

Nestrkajte dnuká kúsky kovu, nech sa môžu dostať fudia k slovu.

Krížovka Slniečkarka

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
A										
B										
C										
D										
E										
F										
G										
H										
I										
J										
K										
L										

Pre tých, ktorí nie a nie vyriešiť hádanku z Veľkej literárnej súťaže, máme opäť príjemnú správu: vylúštite si našu krížovku a v jej tajničke nájdete priezvisko pána spisovateľa, ktorý vymýšľa veselé básničky.

VODOROVNE: A. Dospelá Editka – vrch chrliaci lávu. B. Dokonči varenie – sklonenie. C. Opačná strana – Červený kríž v skratke – automobil. D. Snívanie – nepreorávaj – citoslovce hopkania. E. Tohto času v skratke – zoradenie jednotlivcov za sebou, množstvo ľudí – Ladislav a Lucia v skratke. F. Nula – tajnička – začiatok Urbana. G. Chlapčenské meno (4. novembra) – kniha máp. H. Rumunské mesto (Arad) – osobné zámeno mužského rodu – jedna po nemecky (eine). I. Druh zeleniny – jemná hmla – biblické meno (Lót). J. Cyril a Klára – pokropil rosou – slovesný zápor. K. Začiatok Igora – rozprávková bytosť, veľký silák – koralový ostrov (atol) – prvé písmeno Leonarda. L. Dospelá Adélka – nástroj na svietenie.

ZVISLE: 1. Meno Eduarda – sútok – podujatie (akcia). 2. Dokonči pečenie – chlapčenské meno (25. apríla)

– obchodný dom v skratke. 3. Chlapčenské meno (8. júla) – tvar slovesa „zorať“ – obidve. 4. Takým spôsobom – spoločenstvo ľudí so spoločným jazykom, územím a históriou (národ) – náš veľký dravý vták. 5. Ár po česky – prečesával – to, o čo sa dá oprieť (opora). 6. Silvia a Silvester – nástroj na kotvenie – tvar slovesa „nasať“. 7. Ruská rieka (Oka) – ozvite sa ručaním – dievčenské meno (Rita). 8. Nástroj na oranie – pracoval s pílkou – povrchová baňa, kameňolom. 9. Veľká kovová nádoba na varenie – delo – Lukáš a Pavol. 10. Áno po česky – znak sčítania – dospelá Etelka.

POMÔCKA: Menej známe výrazy sú uvedené v zátvorkách.

Malovaná písanka

Nastával koniec zimy, ale nie a nie odísť preč. Len deň, keď rozlápalo sneh, ukryvala sa za noc. No v noci behala od jedného k druhému a svojim mrazivým dychom skúvala všetko do ľadového panciera. Ľudí, keď sa zmocnil strach. Vtedy sa v kraji objavila. Kam šlipla, mizol. Kam pozrela, strácal sa strach. „Odíď,“ vrieskala na ňu. „Tu je moje kráľovstvo!“ A vyúsťila sa na ňu. Už-už na ňu dočahovala skripenými, keď sa pri nich objavi-

Možnosť, kvetina, lesná, prariev

lo niekoľko a podho s ňou do. Len čo ju voda odniesla, našala chodiť od k, od ku. Čoho sa dotkla, čo pohladila, to ožilo. „Je tu jar, je tu jar,“ katriľkoval vysoko na oblohe. Natisšení od radosti vystrelovali za pukom. To reme vystřčili hlavíčky prvé a so strelby nad sebou nemali strach, ale radosť.

NAPÍŠAL: JÁN DONOVAL
NAMAHOVALA: D. ONDREJČKOVÁ

mládenec, puk, škoránok, mládenec, puk

DOMALUJ!

Kamarát s čiapočkou

Dnešný príbeh bude trochu iný ako tie predchádzajúce. Musím priznať, že zvieratká, akým bol môj nový kamarát, v útulku stretnete iba ťažko... Priviezli ho neskoro popoludní a mne sa zdalo, že ani nežije. Bol veľký a krídlo mu viselo cez ošetrovateľovu ruku. Na hlave, alebo skôr na krku mal smiešnu čiapočku so zvončekmi. Nehýbal sa. Položili ho na stôl a premýšľali. Nakoniec zavolali veterinárovi, aby ho prišiel ošetriť.

Ako obyčajne som svojim zvedavým ňucháčom všetkým prekážala. Poslali ma na miesto a ja som neochotne poslúchla. Stále som však naťahovala krk zo starej sedačky, aby som aspoň čo-to videla. Keď prišiel veterinár, počula som, ako hovorí niečo o sokoloch a o nehode, ktorá musela postihnúť tohto krásneho vtáka. Ošetrovatelia ho našli zamotaného v ostnatom drôte. Vydýchla som si, až keď povedali, že sa z toho dostane. Krídlo mal zlomené, ale veď to sa zahojí. Zdalo sa, že je veľmi unavený. Vôbec neprotestoval, keď mu ho viazali do obväzov.

Hneď, ako ho položili do väčšej klietky a on sa trochu spamätal, dlho, dlho pil vodu. Sedela som blízko neho a nedočkavo som čakala, či mi niečo povie. Keď som strčila nos do klietky, ošetrovatelia sa akosi čudne tvárili a hovorili niečo o tom, že riskujem krk. Nedbala som na to a vopchala som do klietky celú hlavu. Vtom som pocítila ostrú bolesť v ňucháči a len-len, že som stihla uhnúť pred ďalším dobnutím. Zapišťa som a zakryla som si ubolený ňucháčik labou. Bežala som čo najďalej od klietky a počula som, že sa mi všetci smejú. Asi som ešte naozaj malá a hlúpa, keď som si nedala povedať! Nos ma veľmi bolel, ale chcela som sa zachovať hrdinsky. Pozbierala som odvahu a opäť som podišla ku klietke. O pár minút som zožala úspech, keď sa mi sokolík predstavil a galantne sa mi ospravedlnil za nemilé privítanie. Vraj sa zľakol!

Potom mi dlho rozprával o lese a o svojich kamarátoch z detstva. V rodnom hniezde vyrastal s tromi súrodencami. Jeho mamička spomínala, že raz, keď musela na chvíľu opustiť svoje krásne vajíčka, odletieť z hniezda za potravou, prišiel k hniezdu muž a dve z nich si zobral. Jednoducho si ich od-

niesol v taške. Tak sa teda narodili iba tri detúrence a mamička sa o nich starala, ako najlepšie vedela. Bývali na vysokej skale – pekne v závetrí, ukrytí pred dažďom. Mamka ich krmila len tými najlepšími

myšami, žabami a hrabošmi, detičky rástli ako z vody.

A prišiel deň, keď sa patrilo naučiť deti lietať a starať sa o seba. Všetci traja sa snažili ako na pretekoch a vôbec si nevšimli, že ich niekto pozoruje. Bol to poľovník so svojim bohatým zahraničným hosťom. Striehol v kroví, len aby sa mohol predviesť, ako vie strieľať. Krásne dravce chcel iba vyplášiť, vedel, že sa na ne poľovať nesmie. Ale náhoda chcela, že omylom trafil Riškovho bračeka. Riško ani jeho mamička mu

už nevedeli pomôcť. Tak ostali v hniezde iba dvaja malí súrodenci.

Naučili sa lietať a samostatne loviť. Vtedy osud zaviedol Riška do susedného lesíka. A práve tam stretol ľudí, ktorým hovoria sokoliari. Ani nevedel ako a ocitol sa v zajatí. Trvalo dlho, kým pochopil, čo od neho chceli. Ale zvykol si a nevodilo sa mu zle. Mohol si polievať, stretol sa so svojimi príbuznými, ktorí tam trávili väčšinu svojho života.

Jediné, za čím mu bolo smutno, bolo rodné hniezdo. A tak jedného dňa, keď ho pustili, aby si polietal, zamieril rovno k domovu. Hniezdo našiel bez zaváhania. Sedela v ňom jeho mamka a zohrievala dve vajíčka.

„Z roka na rok je ich menej,“ vzdychla si, keď privítala synčeka. „Vykrádači hniezd sú postrachom celého lesa.“

Vtedy Riško pochopil. Sokolov vo voľnej prírode je čoraz menej. Keby však nebolo tých,

Ilustroval
JÁN LENGYEL

čo sa hrajú na poľovníkov, keby nebolo vykrádačov hniezd, mohlo byť dnes všetko inak. Riško o tom premýšľal celou cestou späť...

Nedával pozor a nevšimol si ostnatý drôt. Poriadne sa doň zamotal.

Teraz, keď sa už cítil lepšie, bol pevne rozhodnutý, že sa k sokoliarom vráti. Rozprával mi aj o smiešnej čiapočke, ktorú dávajú sokolom, aby pokojne sedeli na rukavici. Riško ju nemá veľmi rád, ale predsa u sokoliarov má svoj domov.

O pár dní pán ošetrovateľ podľa krúžku na Riškovej nohe našiel aj sokoliarsky klub, kde sa všetci veľmi tešili, keď Riška videli živého a zdravého. Sľúbili nám, že sa oňho budú dobre starať. Riško na rozlúčku potriasol hlavičkou a zvončeky na smiešnej čiapočke zazvonili.

Milí kamaráti, toto bol môj príbeh, ktorý som zažila so sokolíkom Riškom. Viete, aké dravce sa u nás chovajú v zajatí? Nakreslite nám aspoň niektoré z nich. Riško sa na vaše kresbičky teší a najkrajšie z nich odmení peknou knižkou. Svoje listy a kresbičky posielajte na známu adresu SLNIEČKO, Nám. SNP 12, P. O. BOX 307, 810 00 Bratislava.

VAŠA SINDY

VINCENT ŠIKULA

RUŽE

Ilustroval PETER CPIN

Istý človek mal vo svojej záhrade ruže. Keď fúkol vietor, doďaleka bolo cítiť ich vôňu. Každý, kto šiel okolo, nevedojak utrúsil:

„Aké krásne ruže!“

Alebo:

„Ako tie ruže voňajú!“

No sused pestovateľovi jeho ruže závidel. Závidel aj to, že sa ľudia pristavujú pri jeho plote a obdivujú ich. Raz v noci preskočil plot a všetky ruže obtrhal. Ráno postával na ulici a zvedavo načúval, čo budú ľudia vraviť.

A ľudia hovorili:

„Tu kvitli ruže. Nepamätáte sa? Ešte včera tu boli. Istotne ich dáky zlomyseľný človek obtrhal.“

Iný zas:

„Kde sú tie ruže? Ľudia, nepamätáte sa? Tu bolo

plno ruží, iste prišiel dáky planý človek a ruže obtrhal.“

A jeden zmätene zastal a vdychoval vzduch:

„Čo mi to len chýba? Čo mi to tu len chýba? Aha, ruže!“ obrátil sa k susedovi. „Neviete, čo sa stalo s tými krásnymi ružami? Tu predsa kvitli ruže!“

A akoby všetko vytušil, sám si hneď odpovedal: „Iste ich dáky zlý človek bezcitne obtrhal.“

Sused sa začal hanbiť a radšej ani z domu nevychádzal.

Naveľa-naveľa zasadil si aj on ruže. Susedove odkvitnuté ruže vopchal pod pohár, každý deň ich polieval, a keď pekne zakvitli, ľudia, čo šli okolo, sa zase pristavovali.

„Aké krásne ruže! Pozrite, aké krásne ruže! Len aby ich tomu dobrému človeku zase dáky oplán neobtrhal!“

Sused to počul a usmial sa:

„Veď to chvália mňa!“

Ako ľahko sa možno stať dobrým človekom!

RUŽE

Vincent Šikula

V minulom čísle *Slniečka* sme vám s potešením oznámili, že v bratislavskom vydavateľstve NONA po úspešnej knihe Jána Uličianskeho *Veverička Veronka* (Najkrajšia detská kniha 1996) vyšla ďalšia parádna kniha. Sú ňou rozprávky Vincenta Šikulu *MEDARDOVE ROZPRAVKY*, ktoré majstrovsky ilustroval PETER CPIN. Poviedočka *Ruže* je z tejto knihy a nepochybne vzbudí vo vás zvedavosť prečítať si aj ďalšie rozprávky a rozprávanky uja Medarda.

ZAHÁDAJ a ZAHÁDAJKA

**Zahádaj a Zahádajka
len čo vstanú zaránky,
zjedia spolu zo tri vajká
a už sypú hádanky.**

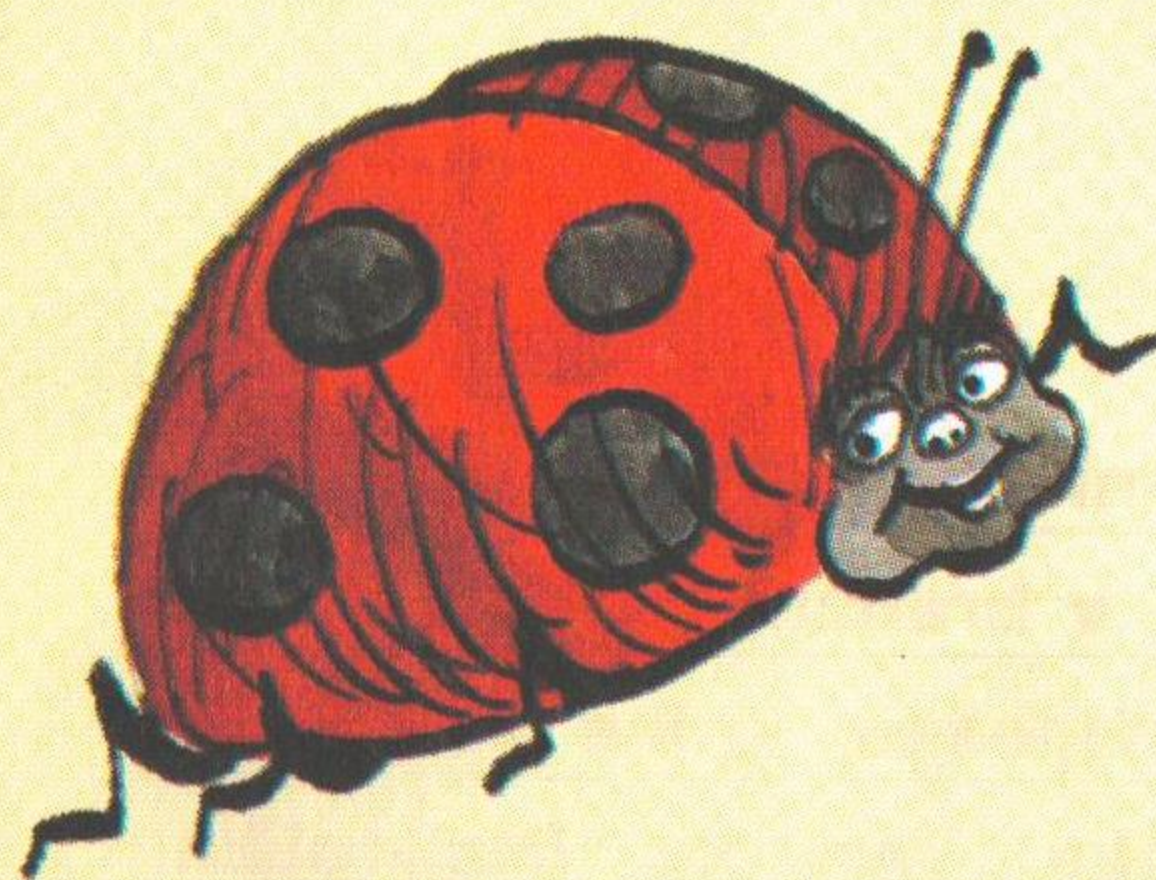
Vie preskočiť aj strom,
v skákaní je majstrom.
Nikomu to nepovedz,
ukradla mi lieskovec.

(veverička)

Je dážď, ktorý nenapadá
ani na zem, ani do vlasov.
Každá záhrada ho rada...
A my pokloňme sa pred krásou.

(zlatý dážď)

Druhá, piata, siedma bodka
po zemi sa na jar motká.
Keď ťa bodky stretnú,
daj im prst a vzlietnu.

(lienka)

Zdvihni to spod plota.
Čo je v tom? Dobrota.
Kameňom bum
a potom chrum!

(orech)

ŠKOLOVINY

ŠKOLOVINY sú vtipy a iné veselé výroky, ktoré vznikli šťastným nedopatrením v školských laviciach. Ak si ich v triede zapisujete, pošlite nám ich do Slniečka. Tie najvtipnejšie uverejníme.

Poznáme dva druhy priamok:
rovnobežka a krivobežka.

Poznáme nasledujúce planéty:
Zem, Jupiter, Mechúr, Pluto...

Zem vykonáva dva základné pohyby:
otáča sa okolo osi a uteká okolo Slnka.

Sopečná činnosť je to, keď kopec vytečie von.

"Elenka, choď vyvesiť bielizeň na slnko," posielala matka dcéru. O chvíľu sa dievčatko vrátila a hovorí:

"Ja to nedokážem, slnko je veľmi vysoko.

"Joj, bolí ma bruško," vzdychá Ďurko.

"To preto, že ho máš prázdne," vysvetľuje mu mamička.

O dva dni sa u nich sťažuje teta, že ju bolí hlava, a Ďurko poznamená:

"To preto ťa bolí hlava, lebo ju máš prázdnu."

Pripravil
ANDREJ ŠPEŤKO

Slová vďaky

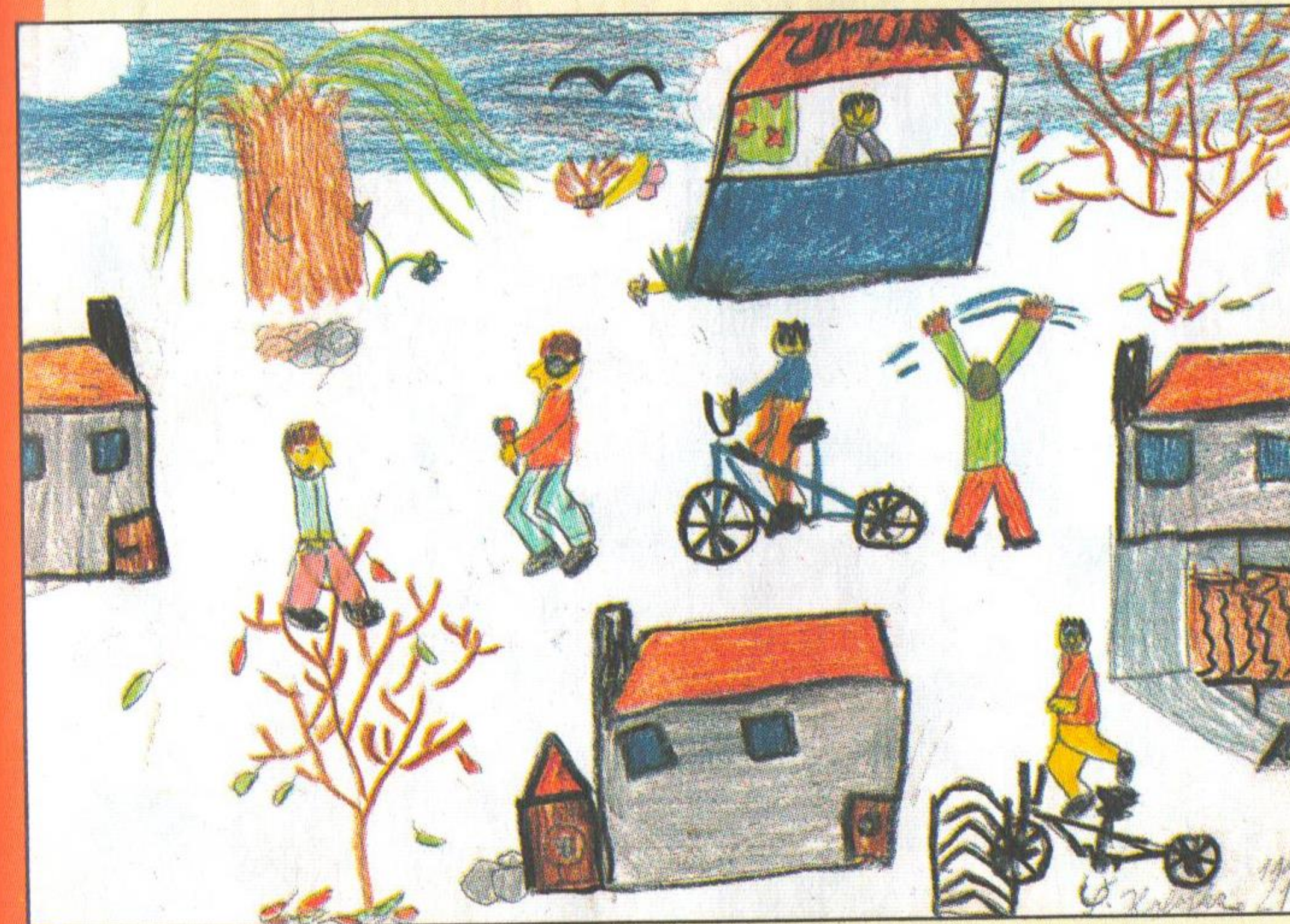
Aký je to krásny deň!
Oplatí sa dýchať preň.
Moja drahá mamička,
láskou ti horia očička.
Všetku lásku, ktorú mám,
ockovi a tebe dám.

JURAJ BRIGANT
Sereď

Ak máš život rád...

Nikdy nechod' poza školu
lebo stretneš čiernu smolu.
Spoza rohu droga čaká
na druháka, na piataka.
Kto je hlúpy, drogu kúpi.
Kto odolá, HURA! zvolá.

J. HOLÉČI, ZŠ A, Stodolu,
Martin-Záturčie

Jarné kvietky

Snežienka sa zobudila,
všetkým kvetom oznámila:
„Dobrá správa pre vás mám,
zobuďte sa, už je jar!

Rozkvitla zas celá lúka,
svojou krásou žiari,
a niet krajšej lúky
na tomto chotári.

IVETKA KEDEROVÁ
Revúca

Slniečk

umelecký mesačník pre žiakov 1.-5.
ročníka ZŠ

Vydáva Národné literárne centrum
Nám. SNP 12, 810 00 Bratislava.

Adresa redakcie: P. O. BOX 307,
810 00 Bratislava.
Telefón 07/381 41 62.

Šéfredaktor ONDREJ SLIACKY
Zástupkyňa šéfredaktora
Ľubica Kepštová
Grafická a výtvarná úprava
Viera Fabianová
Jazyková redakcia Ján Kačala

Tlačí Slovenská Grafia, a. s., Bratislava-Krasňany.
Rozširuje Prvá novinová spoločnosť,
a. s., objednávky prijíma obchodné stredisko PNS v sídlach okresov a regionálne stredisko PNS (Bratislava, Trnava,

Nitra, Banská Bystrica, Žilina, Košice, Poprad).
Objednávky prijíma aj firma ARES, s. r. o., Banšelova 4, 821 01 Bratislava, t. č. 07/5724 665.
Objednávky do zahraničia vybavuje PNS, a. s., Záhradnícka 151, 820 05 Bratislava.

Vychádza každý mesiac okrem júla a augusta. Cena jedného výtlačku je 9,50 Sk. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

Obálku nakreslil VLADIMÍR MACHAJ

Vesely jarný obrázok nám poslala Janka Vaňová z Nájovovic

◀ Ako dobre sa bicykluje v jarnom vetríku nám nakreslil Šimon Hološka z Jablonice

Ako sa máme starať o zvieratká nakreslila Janka Vetešková z Il. B.

MONSTERMÁNIA III.

Ahoj kamaráti,

počuli ste už o tom? Na všetkých školách postihla malých i veľkých žiakov, dokonca celé triedy zvláštna epidémia. Šíri sa neuveriteľne rýchlo, aj páni doktori sú bezmocní, pretože je to Monstermánia!

Áno, zemiakové strašidielka sú tu opäť a pripravili pre vás už tretí ročník vašej obľúbenej súťaže.

Podmienky Monstermánie:

Súťažiť môže každý triedny kolektív. Triedne kolektívy majú za úlohu v období od 1. februára do 30. apríla 1998 zbierať veľké názvy „Monster Munch“ z prednej strany obalov zemiakových strašidielok. Keď trieda nazbiera 30 kusov výstrižkov, vloží ich do obálky a pošle na adresu:

„Monstermánia“ P. O. BOX 155,
840 02 Bratislava 42

Triedne kolektívy môžu zbierať ďalej. Čím viac obálok s 30 kusmi výstrižkov nazbierajú a odošlú do 30. apríla, tým väčšiu majú šancu na výhru. Začiatkom mája sa uskutoční žrebovanie, pri ktorom sa vyžrebujú 3 triedy, ktoré získajú hlavné ceny a ďalších 99 tried, ktoré získajú vedľajšie ceny.

Prekvapenie od Monster Munch

So zemiakovými strašidielkami môžete okamžite získať!!! – triedne kolektívy, ktoré nazbierajú počas súťaže aspoň 100 kusov výstrižkov, budú okamžite odmenené maskotom súťaže: nafukovacím Monsterom.

Ceny

Hlavné ceny: výlet medzi naozajstné strašidlá v júni a počítač pre svoju školu.

Vedľajšie ceny: 99 tried získa pre každého žiaka balíček s maškrtami a drobnými darčekmi od firmy Bahlsen.

Vaši Monster Munch

